

१ नयाँ वर्ष, ११ लोकतन्त्र दिवस, १३ आमाको मुख हेर्ने, १८ मज्जुर दिवस र २७ बटु जयन्ती जमीनी पर्य

असार २०७४
JUN-JUL 2017

८ तीज, १० प्राणि पञ्चमि, १३ गौरापर्य, २० ईन्द्रजात्रा, २२ निजामती कर्मचारी दिवस
२ २८ जितिया पर्यं

कार्तिक २०७४
OCT-NOV 2017

पौष २०७४
 DEC-JAN 2017/18

फरवरी २०१४ FEB-MAP 2018

फाल्गुन २०७४
FEB-MAR 2018

३ घोड़े जात्रा, ११ राम नवमी र १५ महावीर जयन्ती

१५ गणतन्त्र दिवस

શ્રાવણ ૨૦૭૪
JUL-AUG 2017

३२ सविधान दिवस, ३४ घटस्थापना, ११ फुलपत्ती, १२ महाष्टमी, १३ महानवमी, १४ विजयादशमी, १५ एकादशी, १६ द्वादशी र १९ कोजागत् पर्निमा

मंसीर २०७४

માર્ચ ૨૦૧૮

 2019

 MAR-APR 2018

वै २०१४
MAR-APR 2018

३ घोड़े जात्रा, ११ राम नवमी र १५ महावीर जयन्ती

जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत (कसूर र सजाय)

ऐन, २०६८ सम्बन्धी

संक्षिप्त जानकारी

परिचय:

नेपालमा जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत दलित र गैर-दलितबीच मात्र नभएर विभिन्न जातजातिबीच विभिन्न स्वरूपमा रहेको छ। यसको अन्त्य नभएसम्म समाजमा सबैको मानव अधिकार सुनिश्चित गर्न सकिदैन। यसै तथ्यलाई मध्यनजर गरी नेपालको व्यवस्थापिका संसदले २०६८ साल जेष्ठ १० गते जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत (कसूर र सजाय) ऐन, २०६८ जारी गरेको छ। प्रत्येक व्यक्तिको समानता, स्वतन्त्रता र सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने अधिकारको संरक्षण गर्दै समतामूलक समाजको सृजना गर्नु यस ऐनको मुख्य उद्देश्य रहेको छ।

यस ऐनका मुख्य विशेषताहरू:

- जुनसुकै प्रकारको, जुनसुकै जातजातिबीच, जुनसुकै स्थानमा (सार्वजनिक र निजी) गरिने भेदभाव तथा छुवाछूतलाई अपराधको रूपमा लिएको छ।
- जातीय भेदभाव तथा छुवाछूतको मुद्दालाई सरकारवादी हुने मुद्दाको सूचिमा राखिएको छ। यस किसिमका मुद्दालाई संक्षिप्त कार्यविधि ऐन २०२८ अनुसार छिटो-छरितो रूपमा पीडितलाई न्याय प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
- जातजाति एवं धर्म संस्कृतिका आधारमा सार्वजनिक तथा निजी स्थानमा प्रवेश गर्न, सार्वजनिक सेवाको प्रयोग, पेशा,

व्यवसाय, वस्तु, सेवा उत्पादन, विक्री वितरणमा रोक लगाउने, श्रममा लगाउने इन्कार गर्ने तथा पारिश्रमिकमा भेदभाव गर्ने, अन्तरजातीय विवाह गर्ने रोक लगाउने, जातीय बहिष्करण तथा विभेदलाई प्रसय दिने किसिमका कार्य लगायतलाई ऐनको दफा ४ को १ देखि १३ ले जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत मानेको छ।

ऐनमा भएका दण्ड, सजाय र क्षतिपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था :

- जातीय भेदभाव तथा छुवाछूतजन्य अपराध गरेमा कसूर अनुसार ३ महिनादेखि ३ वर्षसम्म कैद वा ५ सय रुपैयाँ देखि २५ हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्छ (दफा ७ (१) क, ख)।
- जातीय भेदभाव वा छुवाछूत गर्न मद्दत गर्ने, दुरुत्साहन गर्ने, उक्साउने वा त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई मुख्य कसूरदार लाई हुने सजायको आधा सजाय हुन सक्छ (दफा ७ (१) ग)।
- सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले यस ऐन बमोजिमको कसूर गरेमा निजलाई अन्य व्यक्तिलाई हुने सजायमा थप पचास प्रतिशत सजाय हुने व्यवस्था गरेको छ (दफा ७ (२))।
- यस ऐन बमोजिमको कसूरको अनुसन्धान तथा तहकिकातको काममा कसैले बाधा-विरोध गरेमा निजलाई सो अनुसन्धान तथा तहकिकात गर्ने अधिकारीको प्रतिवेदनको आधारमा अदालतले कसूरदारलाई हुने सजायको आधा सजाय गर्न सक्नेछ (दफा ८)।
- ऐन बमोजिम कसूर गरेको ठहरिएमा अदालतले कसूरदारबाट पीडितलाई पच्चीस हजार रुपैयाँ देखि एक लाख रुपैयाँसम्म

क्षतिपूर्ति भराइदिन सक्नेछ (दफा ९ (१))।

- क्षतिपूर्ति बाहेक कसूरदारले पीडितलाई कुनै हानी नोक्सानी पुऱ्याएको रहेछ भने अदालतले सो को प्रकृतिको आधारमा उपचार खर्च वा थप हानी नोक्सानी बापतको रकम कसूरदारबाट पीडितलाई उपलब्ध गराउने आदेश दिन सक्नेछ (दफा ९ (२))।

जातीय भेदभाव तथा छुवाछूतको कसूर विरुद्ध उजुरी गर्ने निकाय :

- जातीय भेदभाव तथा छुवाछूतको कसूर कसैले गरेको वा गर्न लागेको थाहा पाउने व्यक्तिले नजिकको प्रहरी कार्यालयमा उजुर गर्न सक्नेछ (दफा ५ (१))।
- नजिकको प्रहरी कार्यालयले उजुरी दर्ता गर्न नमानेमा राष्ट्रिय दलित आयोग वा स्थानीय निकाय (गा.वि.स. वा नगरपालिका) मा समेत उजुर गर्न सकिन्छ (दफा ५ (३))।
- राष्ट्रिय दलित आयोग वा स्थानीय निकायमा उजुरी दर्ता गरिएकोमा सो निकायले सम्बन्धित प्रहरी कार्यालयमा आवश्यक कारवाहीको लागि लेखी पठाउनुपर्छ (दफा ५ (४))।

मुद्दा दायर गर्ने हदम्याद :

जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत सम्बन्धी अपराधमा कसूर गरेको मितिले ३ महिनाभित्र मुद्दा दायर गर्नु पर्दछ (दफा १०)।

मानव अधिकार र आत्मसम्मानका लागि सामुहिक आवाज परियोजनाका साभेदार संस्थाहरू :

नेपाल राष्ट्रिय दलित समाज कल्याण संघ

बखुण्डोल, ललितपुर।

फोन: ०१-५५३९९४९/५५२३६९४, फ्याक्स: ०१-५५५४७५२

E-mail: nndsw@wlink.com.np

Website: nndsw.org.np

मधेशी दलित विकास महासंघ

क्षेत्रीय कार्यालय, राजविराज, सप्तरी।

फोन: ०३१-५२३६६५, फ्याक्स: ०३१-५२३६६५

E-mail: mddfk2062@gmail.com

राष्ट्रिय दलित नेटवर्क

कैलाली, धनगढी।

फोन: ०९१-५२०६०४, फ्याक्स: ०९१-५२०६०४

E-mail: rdnnepal@yahoo.com

जागरण मिडिया सेन्टर

नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं।

फोन: ०१-५१७२८५१, फ्याक्स: ०१-५१७२६९७

E-mail: info@jagaranmedia.org.np

Website: jagaranmedia.org.np

समता फाउण्डेशन

सानेपा-२, ललितपुर।

फोन: ०१-५५२०८५१, फ्याक्स: ०१-५५५४७५२

E-mail: info@samatafoundation.org

Website: samatafoundation.org

